

WO MDJA WA KOMORI

Kognonzdima- Ouwatwaniya -Mayendeleyo

WIZARA YA HE LEDIMA, NO WOULOZI NO WOU LANGA

IDARA DJIMLA YA HO WOULANGA NO MSIROU (DGEF)

**MKONTSI WAMALI WAOU ROUMICHIHA YEMABADILIHU YA HO WOULANGA
(FVC)**

**BARNAMADJI YA « MTRIYO NDZIANI BARNAMADJI YIDJO
WUBARIKISHA O WAKAZI WA KOMORI MADJI YADAYIMA
HOLIHO NDO WULANGA».**

**MTWALIYO WAHE ZE ANLA ZAHOMTRIYO YE MADJI MEMA
YA HOUNOI HOMALAHONI**

**POULA YAWOUHANDISSI WOWOULANGA NOMYENCHI WAHO
WAKAZI WA MWALI
(PGES)**

MUKADIMA

YE KOMORI YIHUNDRU MSAADA WAHE YE MAPESSA YA WUHAFADWI OWLANGA YA ZAYIDI YA MILIYONI MENGO MINE NA MWEDJA NA ZIHWI SHENDA ZA DOLLARI (\$ 41.900.000) ILI WUFANYA PROJE YA « WUDHWAMINI OMPARISO YE MADJI YAWANAWO NOMBADILIHU WAHOWLANGA HARUMWE ZISIWA ZA KOMORI ». YE HADAFU MSHINDZI YAHE PROJE YINU NDOWTRIYA NVU OMHAFADWI YE MADJI MARAHAFU YA HUNWA NE MADJI YAW NOSIZA YE ZIWALO NE HATWARI YAHUSU OMBADILIHU WAHE HAWA HARUMWA MIKABALA KUME NA NTSANU (15) YILIYO HARUMWA WUHATWARIFU HARUMWA YE KOMORI.

NA HUSUSWAN, YE PROJET NGEDJO WUSHINDJIHA HRUMWA: HOW TRUNGA MBADILIHU WAHE ZE TARTIBU ZAWU RUMIYA YE MADJI HAWU TRIYA ZENDRONGOWO ZIDJO WU TSONGEZA ZIPVUNGUZE ZE HATWARI ZI ANLIKIYANAWO NOWLANGA HARUMWA YE DJANIBU YAHE SHARIYA SHAHO MVA WAHE MADJI, NA NOMREKEBISHO WAKI SHARIYA, NOMPANGO WAHE BIDJE ; NA WUDJUWA YE NAMNA YAMDRU WUENSHI PWAMWDJA NEZE HATWARI ZAHU WULANGA HEZE TAABU ZILIYO HARUMWA YENTSI NE ZE TAABU ZA MADJI. HAYIZO LAZIMA PVA HENTSIWA TARTIBU YAWKUSANYA YE MADJI PWADZIMA ILI WANDRU WAYAHUNDRE FAYIDA ; YE MADJI YA KUSANYIWA NAMNA YIKAWO NGE DJOWHAFADHWI WANDRU NEZE HATWARI ZAHU WUWLANGA ; WANDRU WA WAHE ZISIMA ZAWSHINGA YE MADJI MARAHAFU NAHUYA WASWILISHA HARUMWA YE MA RAYIYA ILI WA RUMIYE WARUDI WA YINOSIZE YE ZIWALO ZAHAWO. NGE LAZIMUWO YE MADJI YA WASWILI YIDADI YA WA NADAMU ZIHWI MADJANA MANE NA MENGO MITSANU (450.000) YAANI KIYASSI YA MENGO MIRANDARU HARUMWA DJANA (60%) YAHE YIDADI YAHU WAKOMORI PIYA. WADJAWU NGE LAZIMUWO PVWAKAYE MAHALA MENDJI YA WURENGA YE MADJI.

MAHALA KUME NA NTSANU (15) HARUMWA YE MASIWA YO MARARU, YATSANGANYA MIDJI DJANA NA NDRARU (103) NDO PVWA HISSA PVWA DJULWA PWA TSUNGULWA, HE HATWARI YA WAHIMILIYA HO MBADILIHU WAHO WULANGA, NIHO NGAPVO BAHATI NKU YAWHUNDRA MADJI YA RUDI YA KUSANYIWA YA WASWILISHIWA YE MA RAYIYA HE NAMNA YINU : MIKABALA MIRANDARU (6) NGAZIDJA ; MFUKARE (7) NDZUWANI ; NA MAYILI (2) MWALI.

YE PROJE YINU YANGALIWA YI TUNDWA YI WONEHA WUKAYA NGEDJO STEHI ZE SHARIYA ZAWU HAFADWI OWLANGA ZAHE BARNAMADJI YAHE DJUMWA MADOLA YAHU MWENDELEYO WUSONI (PNUD), YIHUNDRIHA WUKAYA ZE HATWARI ZAHAYO NGIZO NTSHASHI TAKRIBAN HATWARI KUME (10) NDO ZA WONEHA, YIKAWO ZE MFUKARE ZO ZA KIYASSI NEZE NDRARU ZO NTSHASHI. NA HOLIHO OWAKATI WA WUTWALIYA NAWHANTSI YE PROJET, OPVAHANU

WA WUHANTSI YE MABUNDO YAHE PROJET KADJAKA YA DJULWA, PVWA HANTSIWA MKONTSI WA IDARA YAKI ULANGA NO MKONTSI WAHO WANADAMU (CGES), ILI WASANE WA PVENULIYE OWANADAMU ZE HATWARI ZAHUMKINISHIHA ZIDJIRI NEZE TARTIBU ZAWFANYA WANDRU WA DJEPVUSE NIZO OWAKATI WA WUTRIYA NDZIYANI YE PROJE.

WADJAWU WO MKONTSI WUWO (CGES) WENESSA HA NAMNA YAWPVENUFU, WUKAYA ZE PULA ZA HWENDESA OWLANGA NO MKONTSI WAHO WANADAMU (PGES) NGEDJO HUMKINISHIHA ZI TAYARISHIWA YEKA NGAZITSAHWAWO HARAKA.

WADJAWU TSENA, OMHONTSI WAHE PULA ZA HWENDESA OWLANGA NO MKONTSI WAHO WANADAMU (PGES) NGO RUHUSUWO RIDJIBU ZE SHARTU ZAHE LE KUNGUMANYO LAWHAFADHWI OWLANGA (FAA) YIKAWO HARUMWA YE MADA YA KUME NA NUKTWA MBILI (10.2 (J), YAMBA WUKAYA : « RAHA MDRU YEDJA ANDISSA HAYINA HAZI YONTSI YA BUNDO YILI MDRU YA FANYE PROJE, NGE LAZIMUWO MDRU YAFANYE PULA YAHE NAMNA YADJOKA WUHAFADWI OWLANGA NO WANADAMU YILONA MUNGANYO NEZE HAZI ZAHE LE BUNDO LAHE PROJE, NAMNA YIDJO WUKUBALIWA NE BIRO YAHE LE TSHAMA LA(FVC) ».

HAYIZO, LE KUNGUMANYO LAHE (PGES) YIYO NATIDJA YAHE LE KUNGUMANYO LAHE (CGES). NIYO NGE HUSUWO OMHONTSI WAHE ZE TARTIBU ZAWNIKA OWANDRU YE MADJI YA HUNWA (AEP), YIKAWO NGE HUSUWO ZE HAZI NAMBARI NDRARU NA NUKTWA MBILI (3.2) YAHE LE FUNVU LA RARU LAHE PROJE.

HAWSTEHI OMWENDO MWEMA WUSTEHIYO YE SHARIYA SHA HE (SES) SHAHE PNUD, YE (PGES) NGE SANAWO YI PVENUWE ZE HATWARI MBALI NA MBALI YIKAWO KAZIDJA WAHI ZAWONESIWA NE (CGES) OWAKATI YE PROJE YAKAW ANDZIHWA.

NA HAWTSAHA WANDRU WA THIBITISHE WO MUNGANYO WULIYO BAYINA YE (CGES) NE (PGES), ZE ATHARI ZA WONESIWA HARUMWA YE (CGES) WULAWNA NEZE HAZI ZI HANTSI TARTIBU ZA WUNIKA WADRU YE MADJI MEMA (AEP) HARUMWA YE MIKABALA MIYILI (MIKABALA 14, NA 15) YA MWALI, NEZE TARTIBU ZA HWENDESA NOWTUNDA OWLANGA NOWANADAMU ZITRILWA HARUMWA YE TARIBU YAWUHANTSI YE (PGES).

WADJAWU, YE PULAA YA (PGES) NGE YENDELEYAWO NE LE BUKU LAHE PROJE HASWATAN : NDE BARNAMADJI YAHE ZE ANHADI ZAHO WANDRU WA HUSWIYANA NE PROJE NA NE BARMADJI YA MENDELEYO WUSONU WAHOMSAWA WA MDRUMME NA MDRUMSHE.

HARUMWA YE TARTIBU YAWPVENUWA ZE ATHARI ZAHE PROJE, YE (PGES) YENESA ZE HAZI YIKAWO NGIZO SABABU ZI ATHIRI OWULANGA NIZO YIKAWO

NGE ATHIRIWAWO (REKA ZAKIWLINGA REKA ZAHO WANADAMU). NAZINU ILI RIKENA ZE TARATIBU ZAHWENDESSA YE PROJE ZIDJO WURUHUSU ZE HAZI ZIFANYISHIHA NDRO.

HARUMWA SHE YISIWA SHA MWALI YE PROJE YIHANTSI WUKAYA NGEDJO WUDHWAMINI WO MWENEZO YEMADJI YAHUNWA NEYAWU NOSIZA YE ZIWALO HA FAYIDA YA MA BAVU MANANE (8) YILONA HOWDJIMLIFU WANADAMU ZIHWI MENGO MORARU NA MWEDJA NA MADJANA SHENDA NA MENGO MIRARU NA MBILI (31.932) (WO MWAHA 2020). NE YIDADI YAHO WANADAMU WANU NGEDJO WASWILI ZIHWI MENGO MITSANU NA MWEDJA NA MADJANA MATSANU NA MENGO MINE NA MWEDJA (51.541) WO MWAHA ZIHWI ZIYILI NA MENGO MIRARU NAMBILI (2032).

ZE NASHATWI DJIMLA ZA HANTSIWA ZIDJE ZIFANYISHIHE HARUMWA YE PROJE YINU NDAZINU :

- NDO HUWUNDA MABUNDO YADJOW RUHUSU YE MADJI YA KUSANYIWA HARUMWA OWAKATI YADJOKA WUSIHA HENVUWA HAWU YE MADJI YO HUZIMU.
- NDOW RENGEZA LE BUNDO LILIYO LA HUSU YE MADJI ;
- NDOWAHA MAHALA YAHO TUNDA YE MADJI (HAWU YAHOSA NAWU YA TUNDA.
- NDO HUWUNDA WANA ZISIMA WA WUKUSANYA YE MADJI
- NDOW RENGEZA YE SISIMA ZIKIYO ILI WURUMISHIHA BANDA YEKA YE PROJE YIHISA.
- NDOWDJANA NA TIYO ZANYUMENI, NOWZIBALIYA NOWRENGEZA YE ARDWI, NOWKAZA ZE TIYO ZA PEHD ZANYUMENI ZAWDJANA NE MADJI NEZAW YATOWA HUWASWILI YE MA RAYIYA. WADJAWU NOW WAHA NYUMBA ZAHWENDESA NAWHAFADWI YE MADJI.
- NDOW RENGEZA YE ARDHWI NAWTRIYA ZE TUYO ZILIYO ZA HANTSIWA HO PVONTSI.

YE MA TABLO 1 NA 2 NGA WONESAWO YE MA BUNDO YALIYO APVASA NAYO YA LAZIMU YA RENGEZIWA NO PVAHANU YALIYO.

HARUMWA ZEHALI ZILIYO OWAKATI WUNU, OPVAHANU OWTWALAA WAHE MADJI WAFANYISHIHA YE MA RAYIYA KWA TSUHUNDRA MADJI MEMA YAWRUMIYA. AMMA NGAPVO WANA TUYO WAHALE WA MENYEHA WA WASWILISHAWO MBA MADJI.

WO MUSHKILA WULIYO HARUMWA ZE TARTIBU ZA WU WASWILISHA YE MADJI APVASA NDAZINU:

- ZE NDRONGOWO ZA PANGA OMTRANGAZO YE MADJI PIYA NGIZO ZAHALE (ZE TIYO NEZA DUNGA), HAYIZO YE MADJI GA TRAWAWO MWNDJI;
- ZE TUYO ZIPVEHAWO YE MADJI KAZITSI SAWA WALA KAZIDJA HAFADWIWA NGAZILATSAWO YE MADJI;

- NGAPVO PVAHANU HWINDJI YE MADJI YA RENGWAWO HANDZIYA ZITSO ZAKI CHARIYA;
- YE MADJI NGA PVESHEWAWO YE MA RAYIYA PVWATSINA WUKA YA RENGEZIWA (HUSUSWAN NGA MENYEHAWO OWAKATI WAHE ZE NVUWA);
- WO MUNGANYO WAHE ZE TUYO WU FANYISHIHA NAYI.
- ZE KOMITE ZA WUTUNDA YE MADJI KAZITSU FANYA HAZI HAYIZO YE MADJI NGA NIKILWAWO WANDRU BURE;
- WO WANADAMU NGWA REDJEIYO HAKUWU HARUMWA YE MIRO YA MADJI HASWA NDO MFUWO ZE NGUWO;
- HOLIHO YE MADJI KATSI DAYIMA YE MISHANA YA NYUMENI KETSU DJUWA WUFANYA HAZI NAYAPVO YE MA RAYIYA NGWA YI HUTADJIYAWO.

OMTWALAA WAHUSU OWLANGA NOW BINADAMU WAFANYIWA NGO WONESAWO WUKAYA YE PROJE YAWPVEHA YE MADJI MARAHAFU HARUMWA YE MIKABALA MIYILI (2) YA TSUNGULWA HARUMWA SHE YISIWA SHA MWALI, NGA ZIDJIBUWO YE MAHUTADJIYO YAHE SHARIYA SHAHOWLANGA SHAHE NTSI, WADJAWU NEZE KANUNI ZAHE BARNAMADJI YAHE DJUMWA MADOLA YAHU MWENDELEYO WUSONI (PNUD). NAZINU NGAZIDJOW TEKELEZIHA HASIBABU NDOMHONTSI NAMNA YAWKA YE MA RAYIYA WAHUNDRAWO ZE FAYIDA ZAHE PROJE WA RENGE FUNVU HARUMWA YE NAMNA YAWRUMIYA YE PROJE HAWU STEHI ZE KANUNI NAWU REKEBISHA YEKEBISHA YE ZENDAWO NAYI, NAWRENGA ANHADI YAWSTEHI YIZO WANDRU WA WAFIKIYANA.

YE PROJE YINU NGE DJIBUWO ZE HADAFU ZAWRENGEZA YE MAENSHA YAHU WANADAMU WAYISTAFIDIYO WADJAWU NGE PVUNGUZAWO ZE TAABU ZAKI EKONOMI, NA SWIHA, NA TEKNIKI, ZAHE MIDJI YA HUSWIWA NE PROJE.

HARUMWA ZE ANALIZI ZINU, OWANDRU WAWU HADIDISHA NOWTWALIYI ZE NDRONGOWO NDJEMA NE ZEMBI ZAHE PROJE OWSONI MOWLANGA NOWANADAMU, ZIFANYIWA HANDZIYA YA ZIPVIMO ZITSANGANYAWO YE MAVUNVU YAHE PROJE PVWAMWEDJA NOMENSHI WAHO WANADAMU NOWLANGA HARUMWA LE BAVU HARUMWA YE MA FUNVU MBALI NA MBALI YAHE PROJE.

WULAWANA NE MARHALA YA KABLA YAHU WUNDA NE MARHALA YAHU WAKATI WA WUNDA, ZE NDRONGOWO MBI ZA TWALIWA WUKA HUMKINISHIHA ZIDJIRI NDAZINU :

- **HARUMWA OWAKATI WA KABLA WANDRU WEDJA WUNDA :** NDEKA WANDRU KWADJA NIKA VALERI YAHU WANDRWA HAZI WAMDJI, NEKA WANDRU KWADJA TWALIYA OWANDRU WADJAWO HAWINDJI WADJE WATSAHE HAZI WA FANYE.

• **HARUMWA OWAKATI WA HUWUNDA YE PROJE** : NDE MAHIYO YAWU DHURU YE MACHICHIYO NAWMENYA YE HAWA HASIBABU NDOMZUNGULIYO WAHE ZE MASHINI ZAHE ZE HAZI, NEZE HATWARI ZAHO MTRIHO WAHE MAFURA YAHE ZE MOTERI ZAHE CHANTIYE. YIKAWO ZOWMENYA YE ARDHWI NE MIMEYA YILO BAVUNI MWE CHANTIYE YAHE ZE HAZI, WADJAWU NGAPVO YE HATWARI YAHOMKOZO WAHO WANDRWA HAZI NEMA RANYIYA WA ZUNGULIYAWO, NOMZILIHANIHO WAMUDA WAHO MBIRO WAHO WANADAMU WA ENSHIYO KARIBU NE PROJE. WADJAWU NE HATWARI YAHOMSUMPYO WAHE ZE MBWADE ZAHE MIHONDRAANO YA MDRUME NAMDRUMSHE (IST), NE HATWARI YAHO MWENDJEZO WAHO MSUMPZO WAHE LE BUNGU LA COVID-19, HASWA OHARUMWA OWANDRWA HAZI WAHE SHANTIYE, NE HATARI YAHO MDANGANYIHO WAHE ZIWALO, NE HATWARI YHOW DJURUHU OWANA NEZE VGB NEZADUNGA.

EHARUMWA OWAKATI WA WURUMIYA YE PROJE: NGAPVO HATWARI YA HODJIYO NKUDI WAHE MADJI HASIBABU YA HAZI ZATSU RUHUSIWA OPVAHANU YE MADJI YAPVIRAWO. WADJAWU, NGAPVO YE HATWARI YA HOMRUMIYO HAWINDJI WAHE MADJI NOMLATSO HAWINDJI WAHE MADJI YA RUMILWA, NE HATWARI YAHO MENYEHO OWLANGA HASIBABU NDOMRUMISHIHO WAHE ZE MOTERI ZAHO MWENDJE, NEZE HATWARI ZAHOMRENGEZO YELEBUNDO, NE HATWARI YAHE MADJI YA MENYEHA YEKA YENDO RUMILWA NO WANADAMU...

NGE LAZIMUWO RI TANABAHU YAWKA HARUMWA OWAKATI WUNU WA WURUMIYA YE PROJE, ZE NDRONGOWO NDJEMA ZAHE PROJE ZO ZINDJE MFANI : (i) NDOMHUNDRO YE MA HUTADJIYO YAHOMENSHI WAHO WANADAMU NOMRENGELEYO WAHO WEMA WAHE MAENSHA YAHAWO NOMPVUNGUZO WAHE ZEMWADE ZAHOMKOSO MADJI HAWU HUNDRA MADJI MARAHAFU HAKIYASI YAWTOSHA, (ii) NDOMPVUNGUZIHO WAHO WUSIMBUFU WAHO WADZADZE NO WANAWASHE, HAWARUHUSU WAKENA WAKATI WA WUTOSHA ILI WUFANYA HAZI ZAWTSONGEZA WAHUNDRE MALI HOWPANDE WAHO WADZADZE, NAWRUHUSU OWANAWASHE WATITI WENDE LIKOLI. WADJAWU NA MAHSUS, NDOW FANYA ZISIMA YIKAWO NGAZIDJOWDJANA NA DALAWO LAHO MBADILHO WAHE HAWA HAWFANYA PVAHANU YIKAWO YE MADJI NGA DJOWKA DAYIMA YANIKIWA YE MA RAYIYA WAKATI YIKAWO YE MADJI NGAYO MASHASHI.

HAWUTSAHA WANDRU WA TOWE HAWU SHASHIZA ZE ATHARI MBI ZAHUMKINISHIHA ZIDJIRI, NGELAZIMUWO PVWA RENGWA HATWA ZINDJI NE MA DHWAMANA WAHE PROJE HARUMWA ZE MARHALA ZHAZO PIYA. ZE HATWA ZINU NDEZA VUMBULWA HARUMWA YE PULA YAHU MWENDESO WAHO WULANGA NO WADADAMU (PGES). ZE HATWA ZINU NGAZI DJOWTRILWA HARUMWA ZE DHWAMANA ZAHE MASHIRIKA YAHE ZE HAZI,

HAWU STEHI YE SHARIYA SHA HAZI NDJEMA NA ZINU NGAZIDJOWUNDJIYA HARUMWA ZE BEYI DJIMLA YAHE ZE HAZI. NIZO NDAZINU :

• **HARUMWA OWAKATI WA WUHANTSI NA WURUMIYA YE PROJE**, ZE HATWARI ZA WUTWALIWA ZO KIIYASI WUHONDRA NTSHASHI KABISA. YE ZINDJI NGA ZITSAHAWO ZE HATWA ZA MWENDESO WEMA WAHE PROJE ZISTEHILWA NE DHWAMANA WAHE LE SHIRIKA LAHE ZE HAZI NA NE MA DHWAMANA WAKI DAWLA HAMA : (i) NDOWSANA WANDRU WADO PVEYA HAWAKATI YE MADJAYA NE ZE NDRONGOWO ZIMENYAWO ZE ARDHWI; (ii) NODOWSANA WANDRU WA REDJEZE YE ASWILI YAHO PVAHANU WANDRU WAKA WA HANTSI YE CHANTIYE ; (iii) WANDRU WASANE WANIKE OWANDRWHAZI ZANA ZAWDJI HAFADWI BINAFSI ; (v) NDOWHANTSI ZANA ZAHWENESSA ZENDZIYA YILI WUSAHILISHA OMZUNGULIYO WAHE ZINDRU NO WANADAMU, (vi) NDOW HAFADWI YE ZINDRU NE ZIWALO ... NAZASAYA.

• **HARUMWA OWAKATI WA WURUMIYA YE PROJE**, ZE HATWARI MBI ZA WO YANIKILWAWO OWANADAMU NESWIHA NGIZO HARUMWA WOMWENDESO WAHE PROJE NOMRENGEZO YIZO ZA MENYEHA NOWTUNDA ZE TARTIBU ZAWHANTSI YE ZOMBO NA NE NAMNA YA WUTUNDA YE QUALITE YAHE MADJI YA NIKILWAWO YE MA RAYIYA. NA HASIBABU NDAZINU ZE HATWA ZAKI WULANGA ZA HANTSIWA NDAZINU:

- NDOMPANGIWA WANDRU WA HUDJA WA HASHIRISHE WARUDI WA TRANGAZE HOWSONI MO WAKAZI WASTAFIDIYO NE PROJE HARUMWA (i) OMUHIMU WA WULIPVA YE MADJI MDRU YA RUMIYA, ILI RIKE DJUMWA WURENGEZA LE BUNDO LAHE MADJI, (ii) NDOM RUMIYO YE MADJI HA KIIYASI PWATSINA ISRAF, (iii) NDOW MWENDESO HAWEMA YE MADJI YAHISA YA RUMILWA HO MALAHONI ILI YATSIDJO YELELA HO MONDZIYANI, OMWISO YA DJOWTSONGEZA MBWADE ZA HATWARI HAMA NDOM KUNGURU (paludisme), NA ZASAYA.
- NDO WUSTEHI ZENDRONGOWO ZA AMANI NA SEKURITE ZAHANTSIWA NE SHARIYA SHAHE MADJI HARUMWA YE MIKABALA YE MADJI YA TSIMBWAWO. YIDJOKA MUHUMU HATWARI MBI ZA WONESIHA EKABISA (i) HOWPANGA WA TAALAMU WA WUHASHIRISHA HARUMWA OMUHIMU WAWSTEHI ZE KANUNI ZA SEKURITE ZAHANTSIWA NE SHARIYA SHAHE MADJI ILI WANDRU WAZIYE HAYINA NASHATWI ZAWDHURU YE PROJE, (ii) BARNAMADJI ZWUWALA MIRI HARUMWA YE MIKABALA YE MADJI YA LELESAWO ILI HWENDJEZA YE MADJI YANDJIYAWO ;
- NDOW MTUNDO WA DAYIMA WAHE KALITE YAHE MADJI YA HUZUWA HANDZIYA ZA ANALIZI ZAKI FIZIKI NA SHIMI NA BAKTERI;

- NDOWTUNDA DAYIMA ZE NYUMBA NEZE MASHINI NEZE TUYO ZAWHEZA NA HU YENEZA YE MADJI.

YE PULA YAHE MADJI (PGES) YAPANGWA NGIYONA (i) OMTWALIYO WAHE ZE ATHARI NDJEMA NEZE MBI ZILIYO HARIMWA ZE NASHATWI ZAHE PROJE, (ii) NDOW TWALIYI ZE ATHARI YIZO (iii) NDOW TUNDA ZE ATHARI YIZO NOW TWALIYI ZE NDRONGOWO ZAWTSONGEZA RIDJI HAFADHWI NE ZE TAABU YIZO, (iv) NDOW RENGA HATUWA ZAWU DUNGIYA NA WUTUNDA YE PROJE HARUMWA ZE MARHALA NE ZE NYAKATI ZAHAYO PIYA, (v) BARNAMADJI YA MHASHIRISHO NAWTRIYA MVU OMSOMO WAHO WANDRU WASTAFIDIYO NE PROJE NA NE ZIKAWO ZA HWENDESA YE ZANA ZAHE MADJI ZIDJOKAWHANTSIWA NOWANDRU WADJOKA HENDESSA YE ZANA YIZO HOWSONI RENDAWO.

ZENDRONGOWO ZA HUSU OWLANGA WAHE PROJE WURENGWA MUHIMU RANGU OWAKATI WA WUPANGA ZENDRONGOWO ZAHE PROJE (DAO). NE ZE NDRONGOWO ZINU ZA HUSU OWLANGA ZITRILWA HARUMWA YE KONTRA YA LAZIMU YI STEHILWA NE LE SHIRIKA LIDJOKAWFANYA ZE HAZI.

OMHONTSI YE PULA YA YAHOWLANGA YINU (PGES) HODJUMWA HAYINA PVAHANU PVWA FANYIWAWO HAZI NGE LAZIMUWO WANDRU WARENGUE ANHADI YAKWELI YAKI DWAMANA YA HAYINA MDRU YA HUSWIWA NE PROJE ILI WANDRU WADHWAMINI OMYENSHI WAHE PROJE NOMNADJIHI WAHAYO HOWPANDE WHO WULANGA NOMYENSHI WAHO WANADAMU. NA HAWTSAHA PVWAKE WEMA WAHAZI, NGETSAHAWO YE IDARA DJIMLA YAHO WULANGA (DGEF) WA RENGE BIRO YAWTUNDA ZE HAZI DAYIMA YIKAWO NGE DJOWKA DHWAMANA YAWTUNDA ZE HAZI. NEKA ZE HATWA ZAHUSU OWULANGA KAZIDJA STEHILWA, YE BIRO YA WUTUNDI YINU (HANDZIYA ZAHE MU TAALAMU WAHAWO WAHUWLNAGA) NGUDJO FANYA YE ZALAZIMU YA SHITAKI LE SHIRIKA LIFANYAWO YE PROJE. OWTUNDA ZE HAZI HARUMWA ZE MARHALA PIYA ZAHE PROJE NO WAKATI WAWU STAKABADWI ZE HAZI NGAZI DJOWKANA YE IDARA YAHOWLANGA NE MUTAALAMU WAHOWLANGA WAHE PROJE.

YE BARNAMADJI YA WUTRIYA NVUWU YE MAARIFA YA PROPOZEWA NGEDJOWFANYA MISOMO YAKI TEKNIKI KADO MBILILI YAWTIMIZIZA ZE ILMU ZAKI TEKNIK ZAHO WANDRU WA SHUGHULIHANIHAWO NE PROJE, ILI WUWA YENESA ZE TARTIBU ZAWU HAFADWI OWULANGA NOW HAYATI WAHO WANADAMU HARUMWA ZE MARHALA PIYA ZAHE PROJE. OWANADAMU WA PASIWA NE BARNAMADJI YINU NDAWANU (i) NDE MA DHWAMANA WAKI TEKNIK WAHE IDARA YAHOWLANGA (DGEF) WA KALIFISHIWA WA TUNDE WA DUNGIYE OMFANYIWA WAHE PROJE HAMA NDE NAMNA YE PULA YA (PGES) YA HANTSI, (ii) NDO WANDRU WAHE KOMITE YA HWENDESA YE PROJE (GIRE) YIKAWO WA LAZIMISHIWA WU HAFADWI OMRUMIYO NDRO WAHE MADJI, (iii) NDOWANDRU WAHE IDAYA YAHO WATAALAMU WAHE MADJI WAHE WIZARA

(DGME), (iv) NDO WANDRU WA STAFIDIYO NE PROJE NA (v) NEZE KOMITE ZAHWENDESSA OMRUMIYO YE MADJI HARUMWA YE MIDJI. OMSOMO WUNU NGODJO WUFANYIWA NE PROJE. WO MSOMO NGODJO WUFANYIWA NE PROJE YA ER2C.

YE BARNAMADJI YAMHASHIRISHO YAHE MA RAYIYA WA STAFIDIYO NE PROJE NGEDJOW FANYISHIHA HARUMWA ZE MARHALA ZAHE PROJE ZONTSI. NA HAWTSAHA ZENDRONGOWO ZI FANYIHE NDRO, NGE LAZIMUWO OMHASHIRISHO WUWO WENDELEYE TSENA HARUMWA OMWAHA WAHANDANI WAHO MDJIYO NDZIYANI WAHE PROJE. OMHASHIRISHO NGODJOWKANA NDROGOWO ZINDJI HAMA NDOW HAFADWI NAWURENGEZA ZE MASHINI NEZE NYUMBA ZAHE PROJE, NDO MWENDESO NDRO OMRUMIYO YE MADJI, NDOW RAHAFU WAHE MADJI, NDOMDJI TENGO WA WUTUNDA YE MADJI NAW HAFADWI YE SHILIYO ILI YE MADJI YATSI RUMILWA HARUMWA NDZIYA ZITSO ZAKI SHARIYA, NAWUTRIYA MVUWU OWSAWA BAYINA YAHE MWANA MUME NE MWANA MSHE.

NOMFANYIWA YE PROJE YINU NGEDJOWKANA FAYIDA ZINDJI HARUMWA OWAKAZI WENYI HUSTAFIDI NIYO DIRECT (RANGU OWA LIMADJI, NEZIKAWO ZAMDJI NEZADUNGA) HAWU HAYINA MKONTSI WUTSOKAWO WONTSI REKA HANAMNA YA DIREKT HAW BAVUNI. NGA PVWA DJOWKAYA TARTIBU YAWTOWA YE MIVURANO YEKA YIDJIRI, NAWTRANGAZA ZE HABARI ZAHE PROJE, NAWDJUZA KABULA HAYINA WANDRU YE ZA WAPASA HARUMWA YE PROJE.

NE ZE TARTIVU ZINU ZIDJUZIWA OWENYI WUSTAFIDI NE PROJE NA NE MA DHWAMANA WAHU YI FANYA.

BUKU LA HWANDZIHA YE MASHTAKA MBALI NA MBALI LIFANYIWA NGALIDJOW HANTSIWA HO HAHE MADHWAMANA WA BAVU (MERA, MAZEFU WAMDJI).

HARUMWA OWAKATI WAHE ZE HAZI BUKU LAHE MASHITAKA NGALIDJOWHANTSIWA HO SHANTIYE NILO NGALI DJOKA DJUMWA HUTUNDWA NE BURO YAWTUNDA ZE HAZI.

HAYINA MASHTAKA YA WONEHA NGE LAZIMUWO YA DJULIZIWA YE BURO YAHE PNUD NA NE PROJE HARYMWA MUDA WA SAYA YISHIRINI NANNE (24H) RANGU MDRU YA PARISA YE MASHTAKA. BANDA YADJOW TUNDWA YE MASHTAKA YAHUSU WIDZI NGAZIJOW PVEHWA HO PNUD ILI YA TWALIWA HAWU YE MADHWAMANA WA RENGE ZE HATWA ZALAZIMU WADJAWU NE IDARA YAHOWLANGA.

YE MASHTAKA YA HONDRANA NA DALAWO NA NE YA TSU HONDRANA NA DALAWO NA NE SABABU YAHAYO NGADJO WUTRANGAZIWA HARUMWA MANDZICHI HARUMWA MUDA WA MEZI SITA.

HARUMWA OMVA WAHE PROJE, OMVA WA HWENDESA ZE NDRONGOWO ZAHO WULANGA NOMKONTSI WAHO WANADAMU NE ZE PULA ZA HWENDESA YEZA HUSU OWLANGA NO WANADAMU ZIKUBALIWA NOWANDRU WA HUSUSHIWA NE PROJE NA NE KOMITE YAKI TEKNIK YAWKUBALI YE MITWALAA YAHE ZE ATHARI ZAHE PROJE HOWSONI MWE MA RAYIYA WAHE NTSI KAMILI.